

Asem no, sedee yehu no, boroso tra mmere keke - se nna mmienu. Nea ehye asee paa ara ne Onyankopon mu ahofama. Etwa se nnipa paw se wən betie Osoro ne asase Bəfəo no anaa əde wən setie no bema Onyankopon tanfoo no. Eno nti na Onyame de asempa sonowonko a wonnkaa da soma əbəfəo no. Onyankopon mmpe se onipa biara beyera; Ommpe se obiara behwere daa nkwa anigyeen ne nkyen. Orehwehwe wo setie, wo do.

Enne, əraw no wə wo hə

"... ennee enne monyi dee mobesom no mfa: ... , na me ne me fie dee, yeb esom Awurade." (Yosua 24:15)

16

So, obi de, owuo anaa nkwa, nkrasem bi a ehia paa abre wo da? Se saa dee a, na wonyesoo ne sen? Wə Adiyisem nwoma no mu no, Yohane hunu se abəfəo mmiensa a wən mu biako biara kura nkrasem, owuo anaa nkwa, de ma asase yi. Ma yen mfa bere tiawa nhwe nkrasem a ehia yi mu yie. Wə eti 14 no,

Yohane kyere mu abəfəo mmiensa a otu nam mframam mu. Onkyere mu wən afadee, efirise nea ehia no titiriw ne wən nsem no. Yohane ye ahweyie twere nsem a abəfəo no kāe, bre a wotu nam ewiem no.

Əbəfəo a Ədikan Nkrasem no

Nea ətwere faa əbəfəo a ədikan no ho ni; *Na mehunuu əbəfəo fofoř a etu nam soro mfimfini a əkura daa asempa bi rekəka akyere wən a wəte asase soč, ne aman ne mmusuakuo ne kasa ne nkurçfoř nyinaa, əde nne kesee teaam se: Monsuro Onyankopon na*

1

yə adwuma, na yə w'adée nyinaa; na eda a eto so nson no ye homeda ma Awurade wo Nyankopon: nyə adwuma biara, wo ne wo babanin ne wo babaa, w'akoa ne w'afenaa ne wo mmoa ne wo həhoč a əwə wo fie apono mu. Na nnansia na Awurade de yəč osoro ne asase, epo ne dee ewə mu nyinaa, na əhomedee da a eto so nson no; enti na Awurade hyiraa homeda, na əyee no kronkron." (Exodus 20:8-11)

Roma de Kwasiada, nnawətwe da a edi kan, ahye da a eto so nson homeda no anan mu. Rome, nokwasem nie, gye tum se nsesae no ye n'adwuma - ne tumi no nsohyedee. Wə krataa a wətware kōmaa Əsəfə panin James Gibbons, afe 1895, mu no, əse: "Nokore, Katolik asore no gye tum se nsesae (firi Homeda no kə Kwasiada) no ye ne nneyee. Biribi fofoř biara ntumi mma mu efiri se na obiara nni hə, nna no mu, se əbeso daee mpo de aye biribi wə honhom ne əsom ne asafo no mu, a wə kwati no. Na adeyə yi ye ne nsohyedee wə

14

na ebēda adi Yesu mmaee no mu - wən a wəsom Onyame ne wən a wəsom, anaa wəde anidie, ma aboa no (Adiyisem 13:8). Əbəfəo a ədikan nkrasem no ye əfre ma Onyame mma, se əbeyə nokwafoř wə ətan ne atuaree mu, əfre se wəkura wən gyidie wə asempa a wəde ama, wə wiase mfitiasee no. Əbəfəo n'asəm nawieye ne se: "... monkoto dee ewə osoro ne asase ne epo ne asutire no. (Adiyisem 14:7).

Daa Asempa no botaeer ne n'awiee ne se ye som Onyame, yen bofəo no.

Ye yeden som Onyame? Yekə hyiadan mu bi aksa nnaawətwe na yebə mmpaeē mprensa da koro biara a, na y'asom No anaa? Se yeka yen də a yewo ma No a, na y'asom No anaa? Wə awaree mu no, okunu ne əyere hye bə se əbe də, adi nni na w'akora wən ho. Nneyee kwan ben na wəfa so di bəhye yi so? So woresoa nwura no ye bəhye no so di anaa? Se əbaa no tumi noa nnuane mprensa nnawətwe nsia a, na w'adi bəhye no so anaa?

3

Əkədəs gyina hə ma Amerika amammuo no. Wə nea Yohane gyinaso kyerekkyere aboa no tumi no nti, Bible mu adesuafri mere pii mu nie, ahu se aboa a ədi kan wə Adiyisem 13 no ye Roman Katolik asore. Tumi fofoř biara nni hə a efata saa nkəmhye nkyerekkyere mu yi. Adiyisem 13 ka no se, əsom nkabomu bekəso wiasa nyinaa wə adwen potee bənti, Yesu mmaee no anim pəpərəpə. Amansodifoo tumi bəye adwuma ayi wən a wən mmpeše wəsom aboa no ne honi no (Adiyisem 13:15). Ebere bi reba a eše se obiara paw se əbesom aboa no ne ne honi no, na w'agya ina se obenya Onyankopon asotwe, anaa əbesom Əbəadee no, na wanya kum fə nnipa mu. Əsom nneyee a əbema obi agye ne ho afiri kum fə yi mu ne sen? Nsem no bəye sen? Aboa n'agya ina se bəye ntawantawadie sonowonko (Adiyisem 13:16,17)

12

Tie dee Onyame reka: "Kae homeda, na ye no kronkron. Nnansia na yə adwuma, na yə w'adée nyinaa; na eda a eto so nson no ye homeda ma Awurade wo Nyankopon: nyə adwuma biara, wo newo babanin ne wo babaa, w'akoa ne w'afenaa ne wo mmoa ne wo həhoč a əwə wo fie apono mu. Na nnansia na Awurade de yəč osoro ne asase, epo ne dee ewə mu nyinaa, na əhomedee da a eto so nson no; enti na Awurade hyiraa homeda, na əyee no kronkron." Exodus 20:8-11

Na əbəfəo no wə saa mimara yi n'adwene mu bere a na ənam wiem reteam se "... monkoto dee əyee osoro ne asase ne epo ne asutire no".

Onyame no ara si so dua se Homeda no ye Abədee ho nsohyedee. Ne mma kyere won ahofama ma No se wən Bəfəo, bere a əyee da a eto so nson no kronkron. Bible mu adebo no kyere yen se: "Na wəwīee osoro ne asase ne emu asafo nyinaa bə. Na da a eto so nson no, Onyankopon wiee n'adwuma a əyee no,

5

N'ahonim ahweasee no mponpənsəo, na əsan de ne honam mu seee no ba n'awiee ye, ne owuo mu ətan a wəde Onyame mma bəfa so no. Mmara no bəkə se wən a w'asi nkete se əbedi Onyame mmara (ennan no titiriw) so no twa se wəkum wən. Babilon nam saa kwan yi so twe ne ho koraa firi Onyankopon ho, na owie sa.

Yohane tee enne bi osoro se əretoma dom kumaa bi asase so se wən ntwe wən ho mfiri saa əsom nkabom yi mu: "Na metee nne fofoř firii soro se: Me man, momfiri ne mu, na moanye ne nnebəne no bi, na moannya ne haw no bi." (Adiyisem 18:4)

Onyame toma enne ne se: "Firi atoro no mu firi na gyina nokore frankaa n'ase. Babilon rehwe ase wə ne nnebəne dodoč no nti; firi ne mu fi, bere a wəwə akwannya yi!"

10

Əbəfəo a ətə so Mmienu Nkrasem
Əbəfəo a ədikan de n'asəm no ba awiee no, Yohane tee əbəfəo a ətə so mmienu no nne osoro mfimfini.

"Na əbəfəo fofoř a ətə so mmienu dii akyire kaa se: Babilon kesee no ahwe ase, ahwe ase, efiri se wama amanaman nyinaa anom n'adwamammo abufuo nsa no bi." (Adiyisem 14:8)

Nea əbəfəo no kae nyinaa nie, nanso Yohane nyaa nteasee nsempo ahodoo pii asem yi mu. Yen dee, "Babilon" enye biribi fofoř biara. Eye biribi mpo a, na eye abakəsem mu adesua bi a y'asua bere bi a atwam. Babilon ye tete abasəm, nanso enkyere se enhia.

Yohane dee onyaa asem "Babilon" mu nteasee yie. Kae se, na oyə Hebrini, enti na onim apam dadaa tweresem no mu yi paa ara. Mpofirim no, n'adwen betumi aksa dwumadie a Babilon diee no so.

Apam dadaa abase mu no, Babilon ye Onyankopon mma atamfəo kesee no mu bi.

7

So ḥabarima no de n'akatua nyinaa ba fie a, na wakora ne yere no anaa? Nneyae yi nyinaa hia awadee mu, nanso ehiā nea əborō so pii. Awadee ye se obi de ne ho nyinaa rema ne yonko koraa, na woredo sima biara wō mu.

Saa ara nso na, resom Onyame no boro nneyae bi a yetumi ye so pii. Ḷsom ye se wode wo ho nyinaa rema Onyame. Eye əbra anamontuo, nokoredie amapa. Ḷsom ye əsetie a ewie mu die ma yen əbofō no, na yeredo sima biara wō Ne mu.

Yesu se: "Se modo me a, monni m'ahyedee so!" (Yohane 14:15)

Yohane nso twere se, Na yei ne Nyankopon dɔ, se yebedi n'ahyedee so, na n'ahyedee no nye den. (Yohane 5:3)

Yerentumi nsom Onyame bere a ye əbaap rete n'asem so atua. Eye əbosam adedede nnaadaa a wōde atwe akristofoo mpempem se, wōmmu wōn ani, boapayə anaa anibianaa so, ngu Onyame mmara asem biako a ekyere se əno ne Əbaadee.

Aboa no ne ne honi no bō mmoden de mmara hye obiara se ənye n'agynaee no. Adiyisem ti 14 əbofō a ətō so mmiena no bō kōkō wō asotwe a Onyankopon de bēma wōn a wōsom aboa no ne honi, anaa əgye n'agynaee no.

N'agynaee no ne deen? Ye yeden gyee? Əbofō no de nsonsonoye to wōn a wogye aboa n'agynaee no ne wōn a wōdi Onyame mmara no so. Nokwasem ne se, nea əgye aboa n'gyinaee no nntumi nni Onyankopon mmara no so.

Agyinaee no beye əhye a eyi Roman asore no tumi no adi firi Onyankopon tumi no ho. Daniel 7:25, kyerekyere tumi koro yi ara se "... na əbebo ne tirim se əbedane mmere ne mmara, ..." Onyankopon mmara du no mu biako pe na ekyere "mmere." Roman asore no abōmmoden se əbedane saa mmara asem yi anaa? Aane.

Onyankopon mmara no ka se: "Kae homeda, na ye no kronkron. Nnansia na

monhye no animounyam, efirise n'atemmuo dōn adu. Na monkoto dee cōcō ne asase ne epo ne asutire no". (Adiyisem 14:6,7)

Nkuranhye ne anidaso asem ben ni! Wō eti 12 ne 13 mu no, Yohane, nam osoro adiyie so, daa ntawatawadie a erekoso Onyame ne Obonsam ntam. Okyere se, efiri se əbonsam tee atua əsoro no, saa ntawatawadie no akoso saa ara. Əma no da adi, wō etire mmieni yi mu, se onipa biara wō əhye se əpaw se əbeko oyi afā anaa oyi afā- se Obonsam afā anaa Onyame afā. Na ne nwana wa ne se dodoč no ara de wōn ho kōdəm Obonsan. Yohane hunu Obonsam se otwease a əreko tia Onyame ne Onyame mma. Əsan yi mmoa baanu a wōn ho ye hu bi adi, biako te se əsebo na biako no nso te se odwan, a əregyina ho se amanyo no Ḷsom tumi a Obonsam de ko tia Onyame mma.

Yohane kyere se, akuo ahodoč mmieni pe

ne tumi wō asafo no som ho nsem so." Onyakopon se Homeda no ye nsohyedee a əda ne mma, a wōtie n'asem, no nso. "Nanso mede me home nna maa wōn, se enye me ne wōn ntam senkyerennet, na wōnhunu se mene Awurade a metee wōn ho no." (Hesekiel 20:12)

Na hye adee biako nso. Kwasiada som nnya nyee aboa no agyinaee. Obiara nnya nyee agyinaee no ene. Aboa no agyinaee bēba əbere a ne honi no bēba na w'ahye Kwasiada som ketee, wō əwuo akatua so. Adiyisem 13:15-17 ka se saa asem yi besi. Nkabom a əbēba Ḷsom ne amanyo mu no, de mmara behye əsetie ama aboa no ne ne honi no.

Se saa nsem yi si, na onipa de Onyankopon nhyeheyee toto nnipa dee ho a, na saa berē no nko ara na onipa bepaw se əbegye aboa n'agynaee no.

Aman ahodoč hyee Israel so san teetee wōn, nanso eye Babilon na otumi bua Onyankopon mmaso koraa na əsan faa əman mu no nyinaa nnomum.

Enti, Babilon akoye nea na əbonsam de reko atia Onyankopon mma apam dadaa no mu. Na onim se Onyankopon de Israel asi ho se n'anamusifoo sonowonko asase so. Enti əbonsam pē nkorofō titiriw bi a əbefa wōn so aye adwuma. Babilon gyinaho, tweresem no nyinaa mu, se tumi bi etia Onyankopon ne Ne man.

Yohane hunuu se, Onyankopon de Babilon aye agyinae ama atirimuden tumi a əbetia Onyankopon mma awieye bere no mu, senea tete Babilon no bō mmoden se əbesee Onyankopon mma apam dadaa bere so no. Na saa tumi bōne yi beye əsom tumi.

Nti Babilon, nea əmaa amanaman no anom n'dwamammo nsa (ne se, wōne no bo mu atuatee mu), ye atorō som nsohyedee a etwe nnipa firi Onyame ho.

Ənam se abōfō yi de wōn nkrasem no ma, bere tiawa bi, Yesu mmae no anim nti, Babilon gyina ho ma atuatee ne atorō som tumi a əbetia Onyankopon ne Ne mma nokwafōo Kristo mmae no anim pē. Əbofō a ətō so mmieni no bō Babilon a w'ahweasee no ho dawuro. Aseykyere ne sen? Əye den hwe asee? Babilon hwhee ase bere a Cyrus, Medo-Persia so hene, see kuro no. Na honhom mu Babilon ahweasee no ye ahonim mu dee ne honam mu seee. Babilon honam mu ahweasee no ba wō Yesu mmae no mu. (1Tesalonika 1:7-9; Adiyisem 16:17-21; 18:8-24). Onyankopon atemmuo no besee won a wōboapa te Ne so atua. Saa bere yi mu no, əsom mu atuatedom no benya wōn akatua afiri əsoro. Nanso, Babilon honam mu ahweasee no farebae no ye n'ahonim mu ahweasee.

Babilon ahonim mu ahweasee no gyina se əde ne ho akədəm amanyo sem ne dwadie mu nsem so, atia nokore ene ətan a ətan Onyankopon ne Ne mma.

na da a etō so nson no, əhome firii n'adwuma a əyee nyinaa ho. Na Onyankopon hyira da a etō so nson no, na ətee ho, efiri se eno mu na əhome firii n'adwuma a Onayankopon bōee na əyee nyinaa ho." (Genesis 2:1-3)

Əbofō a ədi kan no, resre nnipa se wōnsom Onyankopon se əbəadəe no, twe adwene si Homeda no so, se eye Onyankopon adebō tumi no nsəano. Wōn a, wōnam adebō gyidie so, tie na odi da a etō so nson Homeda no, nya Onyankopon nsəano na ənam saa so kyere won ahofama ma No. Nanso, wōn a wəro Onyankopon akwan no, na ərap se əbedi aboa no tumi akyi no, nya ne nsohyedee. (Adiyisem 13:16,17)

Mpaemu no mu da ho pefee. Əbofō a ədi kan no fre nmipa se wōnsom Əbaadee no na w'anya ne nsəano. Əbofō a ətō to mmiena no bō wōn a wōgye aboa no tumi no agyinaee no kōkō a eye hu yie. (Adiyisem 14:9-11)

Əbəfō a ətō so Mmiensa Nkrasem

Əbofō a ətō so mmiena dii mmieni a adikan no, na Yohane se, "Na əbəfō fofoř a ətō so mmiena dii wan akyi de nne kesee teaam se: Se obi koto aboa no ne ne honi no, na əgye agyinaee de si ne moma anaa ne nsa so a, əno ara na əbenom Nyankopon abufuo nsa a wəahwie no gyenegyene agu n'abufuo kuruw mu no bie, na wəaye no ayayadée, ogya ne əsfe mu, abōfō kronkron ne adwammaa no anim. Na wōn ayayadée wisie before soro dadaa, na wōn a wəbekoto aboa no ne honi, ne obiara a əbegye ne din agyirae no, rennyə əhome awia ne anadwo" . (Adiyisem 14:9-11)

Wō Adiyisem nwoma korō yi ara mu no, eti a ədi əbəfōo mmiena nkrasem no anim pē no mu no, ye hunu aboa no, ne honi, ne əgyinaee no yie paa ara.

Bible nkənhye mu no, aboa gyina ho ma ahennie, tumi anaa nhyeheyee bi - senea yede